

Angebliche Maler und Mosaikarbeiter auf dem Athos im IX. und X. Jahrhundert.

Folgende Randnotiz (von 55 Zeilen) in einer Pergamenths (Evangeli-um vom 14. Jahrh.) des Klosters *ἀγίου Παύλου* wäre für die byzantinische Künstlergeschichte nicht ohne Interesse, hätte man nicht wichtige Gründe, die Echtheit derselben zu bezweifeln (Lampros, B. Z. II 616). Die Notiz, welche den ganzen rechten Rand des Fol. 19^a einnimmt, ist zuerst von *Σωφρόνιος Καλλιγᾶς, καθηγούμενος τῆς μονῆς τοῦ ἀγίου Παύλου*, in seinem Buche *Ἀθωνιάς* (1863) S. 16 herausgegeben. Viele Fehler dieser Editio princeps berichtigte Hr. Lampros in seinem *Κατάλογος, Τόμ. Α' Μέρ. Α'* (1888) S. 45 (auch B. Z. a. a. O.), an welcher Stelle man auch die zutreffende Bemerkung liest: *Ἀλλὰ τό τε ὕφος καὶ περιεχόμενον τῶν γεγραμμένων καὶ ὁ ὄρθρος τῶν γραμμάτων τῆς σημειώσεως ἐν τῷ κώδικι καθιστῶσιν αὐτὴν, κατ' ἐμὲ κριτὴν, ὑποπτον, διὸ καὶ θεωρῶ αὐτὴν παρεγγεγραμμένην ἐν χρόνοις νεωτέροις*“. Wohl thäte man kein Unrecht, wollte man auch hier nach der Hand des Fälschers Simonides spüren, der lange Zeit auch im *ἄγιος Παῦλος*-Kloster gelebt hat; selbst das in der Notiz zuletzt erwähnte Jahr *ῥωκέ'* (1317) will mit den geschichtlichen Thatsachen des Klosters nicht übereinstimmen.

Bei meinem Besuche im Sommer 1900 habe ich (am 30. Juli) die nicht leicht zu lesende Notiz sorgfältig geprüft und genau abgeschrieben. In den Fußnoten gebe ich die Varianten bei Sophronios (S) und Lampros (L) an; für die Richtigkeit meiner Lesungen kann ich mich unbedingt verbürgen.

τῆς μονῆς τῆς θεομήτορ^{ος} ᾠκοδομηθείσης | τῷ *ε*τλῆ^ω τῆ *H*^η. INΔ^Τ :

τῆ Γ[—] *μεσονν*^{ος} | *μν*^ι *αὐγ*^ο ὑπὸ τῆ βασιλόπ(αιδος) προκοπλου | *Υ* ὕστερον
πα^υλου *κλθέντ*^ς διὴν αἰτίαν καὶ | *παύλου* μονῆ καλεῖται ἐπὶ τῆ *καλαῖ* |
ἐρειπίων *Υ* *μονηδρι*^{ου} τῆ *ε*ισοδίων | τὸ ὑπὸ *στράν*^{ου} τιν^{ος} *μναχ*^{ου} ἐπὶ *Ω* |
5 *δεκάτω* καὶ *τρίτω* ἔτει τῆς | *βασιλείας* *Υ* *ε*ισαποστύλ^{ων} *κων* | ἐν *φ* *χάρω*

1 τῷ *ε*τλῆ *ινδικτιῶνος* η' τῆ γ' SL
 τος SL   5 κα] fehlt S, *ισαποστόλου* SL

3 *κλθέντος*] *προσαγορευθέν-*

ὁ Υ ἀπόλλωνος βωμός ὑψ^Υ ἔσχεν ὁ τ̄ | εἰσοδῖαν ναὸς ἀγιογρά= | φουσ
 τὸ πρῶτον καλλιστρά|τον νικανδρον καὶ ἀπόλλω=|να αὐταδέλφουσ
 ὀλυμπθίους | τὴν πατρίδα καὶ μαθητὰς | Υ ὀσί^Υ. μετὰ δὲ χρόνους |
 ὀγδοήκοντα καὶ ἕξ Υ κα=|ταστεγάσμα^{os} Υ νᾶ δια=|ραγέντ^{os} καὶ τᾶλλα
 φθα=|ρεντ^{os} τὸ συνολον ἀπὸ | σεισμ̄ βαρθολομαῖον | καὶ ἰωαννίκιον Ῥο- 10
 δίουσ | ἀδελφούσ τ' αὐτῆσ μον^Υ. | εσχεν ἀγιογράφουσ· | τῷ δὲ ε,υ^ιέ^ς τ̄
 μονῆσ | ἐπεκαυθείσης καὶ Υ νᾶ | ἀνακαινισθέντος ἐκ βᾶ|θρων παῦλον
 τ̄ ἰώλ=|κιον καὶ μελχισέδεκ τ̄ συ-|μαῖον τῆσ ἀγιογραφίας | ἐγκρατεῖσ
 καὶ τῆσ ψηφογρα=|φίας ἔσχεν οὐ χρώμα-|σιν ἀλλὰ ψηφίοισ ποικί-|λοισ
 τὸν ναὸν καθωραΐσαν: | Καὶ ταῦτα πρὸς μνήμην σε=|ραφίμ Υ ἀγιο- 15
 παυλίΥ | Υ καὶ ηγουμένου τ(ῆσ) ἀντ(ῆσ) μο|νῆσ τυγαχονυ^{os} λειφθέν=|τα
 ἐκ τ(ῆσ) βίβλου τ(ῆσ) ἐπιγε=|γραμμένησ χιλιάσ· | ἀγιογραφικῆ ὡσ πραγμα-
 τευομένη ὑπο-|θέσεις χιλίων ἐτῶν ἀπὸ τ(ῆσ) | ἐνσάρκον οἰκονομίασ
 συγ-|γραφείσης τῷ ε,φπῆ: | παρὰ τινος Διονυσι^Υ | Ἀλεξανδρέωσ. ἐκ τ̄ |
 μεγάλησ λαύρασ· | Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθα | διὰ τὸ πρόχειρον καὶ | 20
 ἀσφαλὲσ ἐσημείωσα | τῷ ε,ωκε'· τῆ ἐβδόμῃ | μεσ^Υτος Υ μηνὸσ | μαρτίου —

Der einzige Gewinn von der seltsamen Fabel wird doch am Ende das neue Wort *ψηφογραφία* bleiben.

Saloniki.

P. N. Papageorgiu.

6 ἀπόλλωνος SL ναὸς] καὶ S 9 καταστεγάματος] καταστεγάζοντος
 SL 11 ε,υσε^{os} S 12 ἐκταθείσης S, ἐπεκταθείσης L ἐκ βᾶθρων] Νίκαν-
 δρον SL 13 τ̄ (= τὸν) fehlt SL Ἰώλκιον] Ἰωαννίκιον SL Μελχισεδέκ S
 14 οὐ γὰρ χρώμασιν S 15 Σεραφείμ SL 16 ληφθέντα S
 17 ἀγιογραφικῆσ S ὡσ fehlt L πραγματευομένησ S 21 τῷ ε,ωκε^{os} SL
 ἐβδόμῃ] ζ' SL Υ (= τοῦ) fehlt SL